

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Р. Р. Білоскурський, к. е. н., доцент,

Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: аналізу й синтезу – при дослідженні конституційних засад забезпечення еколого-економічного розвитку України та виявлення їх вагомості; загального та особливого – при виявленні специфіки нормативно-правового забезпечення еколого-економічного розвитку; інституціонального аналізу – при розкритті проблем взаємодії екологічної, екологічної та політичної сфер суспільства.

Результати. У статті досліджено специфіку нормативно-правового забезпечення еколого-економічного розвитку, яке охоплює процеси екологізації економічного законодавства, економізації екологічного законодавства, а також регламентування становлення екологічної економіки. Визначено організаційну основу нормативно-правового забезпечення еколого-економічного розвитку України. Виявлено низку проблем, що перешкоджають налагодженню системних міжінституційних взаємодій з метою вироблення ефективної політики еколого-економічного розвитку України.

Проаналізовано діюче екологічне законодавство та особливу увагу звернено на його економічну складову з метою подальшого впровадження концепції еколого-економічного розвитку країни. Зокрема, висвітлено положення основних міжнародних документів та описано конституційні засади забезпечення еколого-економічного розвитку України. Особливу увагу звернено на ті положення діючого законодавства, які визначають основи природоохоронної діяльності, використання природних ресурсів, нарощування природно-ресурсного потенціалу, поводження з відходами тощо. Дані нормативні положення розглянуто в фокусі можливостей становлення в Україні екологічної економіки як прогресивної моделі для подальшого розвитку.

Новизна. Виявлено головні проблеми вітчизняної нормативно-правової основи формування й реалізації державної екологічної політики, які полягають у формальності дії більшості положень і програм (особливо в частині фінансування), а також залежність української влади від великого бізнесу, який зацікавлений у подальшій грубій експлуатації природних ресурсів України у власних комерційних цілях.

Практична значущість. Запропонована заміна концептуальної орієнтації державної екологічної політики на політику еколого-економічного розвитку, де чинник природного ресурсу виконує роль не обмежуючого, а стимулюючого характеру.

Ключові слова: нормативно-правове забезпечення, еколого-економічний розвиток, екологічна економіка, законодавство України.

Література

1. Бистряков І. К. Сталий розвиток України: постмодернізм, простір, методологія управління / І. К. Бистряков // Вісник НАН України, 2012. – № 7. – С. 47–53.

Bystriakov I. K. *Stalyy rozvytok Ukrainy: postmodernizm, prostir, metodolohiia upravlinnia* [Stable Ukraine development: postmodernism, space, management methodology] / I. K. Bystriakov // Visnyk NAN Ukrainy, 2012. – № 7. – P. 47–53.

2. Гаркушенко О. М. Напрями екологічного регулювання економіки в Україні з урахуванням вимог Угоди про асоціацію з ЄС / О. М. Гаркушенко // Економіка промисловості. – 2015. – № 4. – С. 50–68.

Harkushenko O. M. *Napriamyu ekolohichnoho rehuluvannia ekonomiky v Ukra[ni z urakhuvanniam vymoh Uhody pro asotsiatsiu z ES* [Direction ecology regulation economy in Ukraine with taking into account demand Agreement on association with ES] / O. M. Harkushenko // Ekonomika promyslovosti. – 2015. – № 4. – P. 50–68.

3. Герасимчук З. В. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізм формування та реалізації / З. В. Герасимчук, М. В. Глядіна. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – 164 с.

Herasymchuk Z. V. *Rehionalna polityka rozvytku rekreatsivnoi sfery: mekhanizm formuvannia ta realizatsii* [Region politics development of recreation sphere: formation and realization mechanism] / Z. V. Herasymchuk, M. V. Hliadina. – Lutsk : Nadstyria, 2006. – 164 p.

4. Діденко Т. І. Екологічне законодавство України: проблема «економізації» його змісту / Т. І. Діденко // Право та державне управління. – 2013. – № 1. – С. 65–69.

Didenko T. I. *Ekolohichne zakonodavstvo Ukrainy: problema «ekonomizatsii» yoho zmistu* [Ecology Ukraine legislation: «economization» problem and its contents] / T. I. Didenko // Pravo ta derzhavne upravlinnia. – 2013. – № 1. – P. 65–69.

5. Краснова Ю. А. Деякі питання визначення джерел правового регулювання екологічної безпеки / Ю. А. Краснова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Право. – 2014. – Вип. 197(3). – С. 122–131.

Krasnova Yu. A. *Deiaki pytannia vyznachennia dzherel pravovoho rehulivannia ekolohichnoi bezpeky* [Some tasks definition springs law regulation ecology security] / Yu. A. Krasnova // Naukovyy visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriiia : Pravo. – 2014. – Vyp. 197(3). – P. 122–131.

6. Туниця Ю. Ю. Екоеконіміка і ринок: подолання суперечностей / Ю. Ю. Туниця. – К. : Вид-во «Знання», 2006. – 314 с.

Tunytsia Yu. Yu. *Ekoeconomika i ryнок: podolannia superechnostey* [Eco-economy and market: contradictions overcoming] / Yu. Yu. Tunytsia. – K. : Vyd-vo «Znannia», 2006. – 314 p.

7. Хвесик М. А. Інституціональна модель природокористування в умовах глобальних викликів : [монографія] / М. А. Хвесик, В. А. Голян. – К. : Кондор, 2007. – 480 с.

Khvesyk M. A. *Instytutsionalna model pryrodokorystuvannia v umovakh hlobalnykh vyklykiv* [Institutional model nature-using in global calls conditions]: [monohrafiia] / M. A. Khvesyk, V. A. Holian. – K. : Kondor, 2007. – 480 s.

8. Міністерство екології та природних ресурсів України: порівняльна характеристика повноважень до і після проведення адміністративної реформи : Дослідження ЕПЛ : Екологія. Право. Людина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epl.org.ua/ecology/administratyvna-reforma/doslidzhennia-epl/34-ministerstvo-ekolohii-ta-pryrodnykh-resursiv-ukrainy-porivnialna-kharakterystyka-povnovazhen-do-i-pislia-provedennia-administratyvnoi-reformy>

Ministerstvo ekologii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy: porivnialna kharakterystyka povnovazhen do i pislia provedennia administratyvnoi reformy : Doslidzhennia EPL : Ekolohiia. Pravo. Liudyna [Ukraine ecology and nature resources Ministry: comparison characteristics authorizations up and after conducting administrative reform: EPL Investigation: Ecology. Law. Person]: [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.epl.org.ua/ecology/administratyvna-reforma/>

doslidzhennia-epl/34-ministerstvo-ekolohii-ta-pryrodnykh-resursiv-ukrainy-porivnialna-kharakterystyka-povnovazhen-do-i-pislia-provedennia-administratyvnoi-reformy

9. Питання Міністерства охорони навколишнього природного середовища України : Постанова Кабінету Міністрів України від 14.09.1991 року № 200 (втратив чинність від 28.09.2000 року, підстава 1481-2000-п) : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/200-91-%D0%BF>

Pytannia Ministerstva okhorony navkolyshniogo pryrodnoho seredovyscha Ukrainy [Task guarding Ukraine environment nature] : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 14.09.1991 roku № 200 (vtratyv chynnist vid 28.09.2000 roku, pidstava 1481-2000-p) : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/200-91-%D0%BF>

10. Про Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки : Указ Президента України від 10.02.1995 року № 120/95 (втратив чинність від 29.05.2000 року, підстава 724/2000) : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/120/95>

Pro Polozhennia pro Ministerstvo okhorony navkolyshniogo pryrodnoho seredovyscha ta yadernoi bezpeky [On Statute about guarding environment nature and nucleus security Ministry] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 10.02.1995 roku № 120/95 (vtratyv chynnist vid 29.05.2000 roku, pidstava 724/2000) : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/120/95>

11. Питання Міністерства екології та природних ресурсів України [Т: Указ Президента України від 29.05.2000 року № 724/2000 (втратив чинність від 15.09.2003 року, підстава 1039/2003) : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/724/2000>

Pytannia Ministerstva ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy [Task Ukraine ecology and nature recourses Ministry] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 29.05.2000 roku № 724/2000 (vtratyv chynnist vid 15.09.2003 roku, pidstava 1039/2003) : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/724/2000>

12. Про затвердження Положення про Міністерство охорони навколишнього природного середовища України : Постанова Кабінету Міністрів України від 02.11.2006 року № 1524 : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1524-2006-%D0%BF>

Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo okhorony navkolyshniogo pryrodnoho seredovyscha Ukrainy [On Affirmation status about Ukraine guarding environment nature Ministry] : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.11.2006 roku № 1524 : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1524-2006-%D0%BF>

13. Про затвердження Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.01.2015 року № 32 : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-%D0%BF>

Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo ekologii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy [On Affirmation status about Ukraine ecology and nature resources Ministry] : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21.01.2015 roku № 32 : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-%D0%BF>

14. Структура центрального апарату Міністерства екології та природних ресурсів України : Наказ Мінприроди від 26.01.2016 року № 10 : Структура Міністерства : Міністерство екології та природних ресурсів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.menr.gov.ua/about/structure/103-struktura-ministerstva>

Struktura tsentralnogo aparatu Ministerstva ekologii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy [Structure central apparatus Ukraine ecology and nature resources Ministry] : Nakaz Minpryrody vid 26.01.2016 roku № 10 : Struktura Ministerstva : Ministerstvo ekologii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.menr.gov.ua/about/structure/103-struktura-ministerstva>

15. Конституція України : Закон від 28.06.1996 року № 254к/96-ВР : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Konstytutsiia Ukrainy [Ukraine Constitution] : Zakon vid 28.06.1996 roku № 254k/96-BP : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

16. Державна політика сталого розвитку на засадах «зеленої» економіки / Аналітична записка : Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1237/>

Derzhavna polityka staloho rozvytku na zasadakh «zelenoi» ekonomiky [State politics stable development on bases «green» conomy / Analitychna zapyska : Natsionalnyy instytut stratehichnykh doslidzhen [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.niss.gov.ua/articles/1237/>

17. Без протоколу: Україну можуть позбавити квот на викид CO₂ : Forbes [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://forbes.net.ua/ua/nation/1414670-bez-protokolu-ukrayinu-mozhut-pozbaviti-kvot-na-vikid-so2> (14.04.2016)

Bez protokolu: Ukrainu mozhut pozbavyty kvot na vykyd CO2 [Without protocol: Ukraine may be deprived quotes on throw away CO₂] : Forbes [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://forbes.net.ua/ua/nation/1414670-bez-protokolu-ukrayinu-mozhut-pozbaviti-kvot-na-vikid-so2> (14.04.2016)

18. Декларація Ріо-де-Жанейро щодо навколишнього середовища та розвитку ООН : Декларація, Міжнародний документ від 14.06.1992 року : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_455

Deklaratsiia Rio-de-Zhaneyro shchodo navkolyshnioho seredovyshcha ta rozvytku OON [Rio de Janairo declaration as to environment and OON development] : Deklaratsiia, Mizhnarodnyy dokument vid 14.06.1992 roku : Zakonodavstvo Ukrainy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_455

19. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_0_11/page

Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiiei storony, ta Yevropeyskym Soiuzom, Yevropeyskym spivtovaryystom z atomnoi enerhii i ikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Agreement on association between Ukraine, in one side, and European Union, European Concord on nucleus energy and their states-members, on other side] [Elektronnyy resurs]. // Verkhovna Rada Ukrpainsy : ofitsiynnyy veb-portal. – Rezhym dostupu : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_0_11/page